

„JOURNEY'S END“

(VEJS ENDE)

23/4-30

AF R. C. SHERIFF

SKUESPILLET FOREGAAR 18.—21. MARTS 1918 I ET OPHOLDSRUM I DE ENGELSKE SKYTTEGRAVE FORAN ST. QUENTIN, 50 METER FRA KAMPLINIEN

PERSONERNE:

Captain Hardy.....	Jan Reid.	2nd Lieutenant Hibbert.....	Sam Wilkinson.
Lieutenant Osborne.....	Charles Carrew.	The Sergeant Major.....	Michael Lang.
Private Mason.....	Heron Ward.	The Colonel.....	Bernard Nichols.
2nd Lieutenant Raleigh.....	Philip Howard.	A German soldier.....	Heinz Schade.
Captain Stanhope.....	Edward Stirling.	Corporal Broughton.....	Kenneth Douglas.
2nd Lieutenant Trotter.....	Frank Reynolds.		

II Akt er i 2 Afd. og III Akt i 3 Afd.

Teatret.

Det engelske Gæstespil med „Journey's End“.

For saa godt som fuldt Hus fandt *The English Players'* Opførelse af »Journey's End« Sted paa Teatret i Aftes. Opførelsen blev en Begivenhed og en stor Sejrr for det engelske Selskab.

Allerede i Oversættelsen til Dansk er »Journey's End« stærkt virkende ved de skarpe Lys, det kaster over Liv og Mennesker under Krigen, ved sine Afsløringer og ved sin Menneskelighed paa Felter, hvor Fraserne og det teatraliske ellers af politiske og agitatoriske Grunde har faaet Lov at dominere. Men til sin fulde Ret kommer Stykket bedst, naar det spilles af Englændere, som er helt fortrolige, ja Kød, Blod og Aand sammen med de Skikkelser, de skal fremstille. Det betyder ikke, at ikke ogsaa andre Nationers Skuespillere kan spille Stykket og kan gøre det godt; — »Journeys End« hører f. Eks. til de Stykker, som Aarhus Teater burde have spillet, naar det vilde indfri sin Gæld til Nutiden; — det betyder blot, at en Udførelse altid naar sin højeste Sandhed og Realisme, naar Stykket spilles i Originalsproget og af Repræsentanter for den Nation, som Forfatteren behandler.

Hvad der prægede Spillet, som man saa det i Aftes, var Viljen til at understrege Personernes Karakter, medens der var lagt ringe Vægt paa de ydre Krigseffekter. Man hørte vel Skydningen og saa de flakkende Lys udenfor Nedgangen til Officersrummet i Skyttegravens, men den meste Støj var fjern, og Scenen henlaa næsten hele Tiden i Halv- eller Helmørke, kun med Lys over de Talendes Ansigter, endda et flakkende, uroligt Lys. Krigen var om og over det hele som en Atmosfære, men der var sørget for, at Opmærksomheden ikke fik Lov til at drukne i det ydre Apparat, men blev tvunget til at koncentrere sig om Menneskene.

De var ogsaa nok værd at koncentrere Opmærksomheden om. Mr. *Edward Stirling* er vel af Ydre meget ældre, end Stanhope efter Stykkets Forudsætninger maa formodes at være, men han fik paa udmærket Maade det ejendommelige i Stanhopes Skikkelse frem: Modet, Haardheden og Handlekraften, som beror paa, at han har bedøvet sin Angst og Fortvivlelse med Spiritus, skabt en kunstig Skil udenom sit egentlige Jeg. For Brydningerne mellem den, Stanhope paa sin ansvarsfulde Post skal være, og den, han i Virkeligheden er, fandt *Stirling* baade med sin Stemme, med sine Bevægelser, sit Blik og sin opbrusende Hæftighed sikre og gode Udtryk.

Overfor Stanhope stod paa fuldgyldig Maade Løjtnant Osborne, spillet af *Charles Carrew*. I Modsætning til Stanhope er Osborne den personificerede Ro, Pligtmanden, som uden at vakle gaar den Vej, han skal gaa, usaarlig i sit Sind ved Bevidstheden om, at saaledes maa det være, en Pligtens Fatalist. Osborne er paa een Gang Stykkets stærkeste Karakter, Udtryk for de Egenskaber, som vandt Krigen, og dets mest menneskelige Skikkelse. De Scener, hvor Osborne tager Afsked med sin Hustru Breve, sin Ring og sit Ur, inden han begiver sig ud til den omtrent visse Død, hævdede *Charles Carrew* op til at være Aftenens mest virkningsfulde Kunst.

Raleigh er Ungdommen, som er kastet ind i Krigen, Ynglingen, som paa Grund af sit Ukendskab endnu tror paa Krigens Eventyr, indtil Skyttegravens Oplevelser fortæller ham Sandheden, foranlediger hans Sammenbrud og fører til hans Død. For Raleighs pure Ungdom, for hans Overmod og Sammenbrud fandt *Philip Howard* ægte og smukke Udtryk.

En Præstation, som ogsaa fortjener at fremhæves, er *Sam Wilkinson* som Løjtnant Hibbert, Officeren, som simulerer syg af Angst, som bryder sammen i voldsom Graad, og som af sin Overordnede med Revolveren maa tvinges til at gøre sin Pligt. Ingen Skikkelse i Stykket har vakt mere Modsigelse og Harme. Kan man fremstille en Officer saaledes? Var det muligt, at en Officer kunde handle paa den Maade og dog vedblive at være Officer? Forfatteren Sheriff har svaret Ja og har holdt fast ved, at ogsaa Hibbert er en af Krigens Skikkelser, en af de mange, som andre maatte tvinge gennem Handlingen, fordi han ikke kunde tvinge sig selv eller som Stanhope bedrage sin egen Angst.

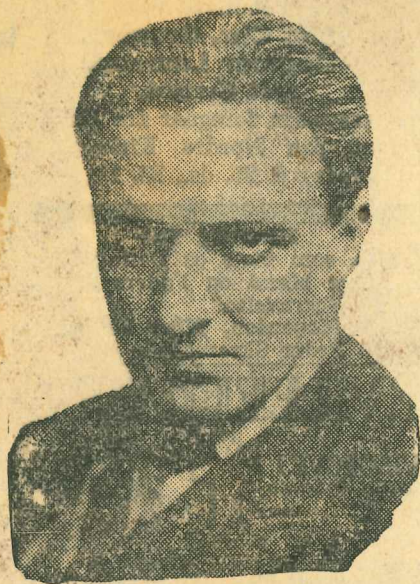
Om de andre Roller gælder det, at de var præget baade af deres Bæreres Dygtighed og af den Sikkerhed, som de mange forudgaaende Opførelser af Stykket giver. *The English Players* var helt igennem Folk, som kunde deres Ting, og som var indlevede i Stykket.

Noget undredes man over, at et Selskab, hvis Opgave er Fremførelsen af engelsk Skuespil i Udlandet, og som regner med Udlændinge som Tilhørere, gjorde saa lidt for ved distinkt Tale at gøre Tilegnelsen af Sproget lettere. Mange Passager gik lynende hurtigt, og undertiden sank Talen ned til at blive utydelig Hvisken. Men formodentlig var ogsaa den hastige, den forcerede og dæmpede Tale en af Vejene til Fuldbyrdsen af Billedernes Sandhed, den Sandhed, som Sheriff og hans engelske Fortolkere ikke har villet gaa paa Akkord med.

The English Players' første Gæstespil i Aarhus med »White Cargo« blev en kunstnerisk Begivenhed, men deres Besøg med »Journey's End« vejede endnu tungere til. Ikke blot fordi Enkeltspillet og Sammenspillet stod saa højt, men ogsaa fordi man her saa en Prøve paa moderne Scenekunst, som dristigt har forladt de gamle, udtraadte Veje.

„Journeys End“ paa Engelsk.

Interview med „The English
Players“ Leder.

Aarhus skal i Aften høre og se „Journeys End“ — Vejs Ende — paa Teatret, spillet paa Engelsk af engelske Skuespillere. Det er English Club, der har bevæget „The English Players“ til at spille Stykket i Aarhus. Lederen af de engelske Skuespillere, *Edward Stirling*, vil spille den krævende Rolle som Stanhope, og foruden ham er der ti Englændere i Troupen.

Mr. Stirling er ikke typisk Englænder af Udseende. Snarere ligner han en Franskmand med italiensk Blod i Aarerne. Men hans Tale er Engelsk med en saa fin og distinkt Udtale, at selv en Nybegynder vil kunne forstaa ham.

— Hvor kommer De fra? er efter god, gammel, jydsk Skik vort første Spørgsmaal til Mr. Stirling.

— Vi kommer lige fra Wien, hvor vi spillede 12 Aftener. Før Wien var vi i Ægypten. København vilde have os op før Jul, men det var da umuligt for os. Nu fik vi Tid, og ved Hr. Hammerichs gode Samarbejde, og ogsaa fordi vi synes, vi skylder Aarhus at komme igen, er vi nu naaet hertil efter to Aars Fravær. Vi vilde have været til København samtidig, men nu har de ikke Tid og Plads derovre. Aarhus bliver da den eneste nordiske By, vi gæster denne Gang.

— Hvorhen gaar Rejsen saa?

— Til Paris. Dog tager jeg selv først en Sviptur over London for at se det næste Stykke, vi vil spille, „The Middle Watch“, opført paa den londonske Scene. I Paris har vi vort faste Teater, hvor vi — 16 Skuespillere — spiller fra sidst i April til Oktober. Den øvrige Tid af Aaret lejer vi Teatret ud til andre Selskaber. Vi aabner vor Pariser-Sæson i Aar med det før-omtalte Stykke.

— Og naar De ikke er i Paris?

— Saa rejser vi rundt, mest i Mellemuropa, men ogsaa i de sydlige Lande. Vi har besøgt Belgien, Svejts, Holland, Tyskland, Østrig, Czekoslovakiet, Ægypten, Danmark og Italien. I Italien maatte vi have speciel Tilladelse af Regeringen — Mussolini — til at opføre „Journeys End“, som vi forresten havde Førsteopførelse paa der.

— Har „Journeys End“ stadig været Sukces?

— Absolut. Det er et vidunderligt Stykke. Vi har spillet det over 300 Gange i Europa. 180 Gange har vi opført det i Paris. I Berlin havde vi 29 fulde Huse i Træk, og hver Aften blev vi modtaget med Begejstring, især af Studenterne.

— Bør „Journeys End“ kun spilles af Englændere?

— Ja, uden Diskussion! „Journeys End“ er et *engelsk* Stykke i engelsk Aand og kan derfor bedst spilles af Englændere. Udlændinge faar derfor — er de engelskkyndige — en langt større Forstaaelse af Stykkets Idé, naar det spilles af Englændere, og deri bunder vor Sukces paa det Stykke. Ethvert Stykke lider ved Oversættelse.

— Hvorlænge har De spillet Komedie?

— Lige siden jeg for 19 Aar siden forlod Skolen. Nu er jeg 38.

— Og „The English Players“ — hvordan blev det til?

— Jeg og en Ven, Frank Reynolds, kom i Sæsonen 1924—25 til Paris, hvor vi med en Troup Landsmænd spillede for den engelske Koloni der. Vi blev saa godt modtaget, at vi fortsatte dermed, og nu har vi altsaa vort eget Teater. Tanken at spille i andre europæiske Lande for Englændere og Engelskkyndige laa efter vor Pariser-Sukces ikke fjern, og Heldet fulgte os.

— Hvilke Stykker hører til Deres bedste?

— Der er mange. Jeg kan f. Eks. nævne „White Cargo“, som Aarhus saa for to Aar siden, „The first Mrs. Fraser“, som netop har haft Premiere i København, „This Was a Man“, „Hamlet“, „Othello“ og „The School of Scandal“. Dette er kun enkelte af vort store Repertoire.

— Vil De komme igen?

— Ja. Jeg havde tænkt mig næste Gang at vise Aarhus „Hamlet“ eller et andet af de gamle, engelske Stykker og lade Danskerne faa et lille, ægte Indtryk af gammel engelsk Aand og Vid.

Bojs.

Mørserne ikke har forberedt Angrebet tilstrækkeligt. Obersten beordrer de eventuelle Fanger bragt til Afhøring i Skyttegraven, ikke til Hovedkvarteret, da de kunde blive skudt paa Vejen! —

Soldaterne, der skal være med til Udfaldet faar Rom, og Obersten ønsker Officererne og Mandskabet Held med Ekspeditionen.

Osborne beder Stanhope opbevare sit Ur og sin Ring for at sende det til hans Kone, dersom han ikke kommer tilbage. —

Raleigh kommer tilbage, og han og Osborne taler om Udfaldet, der skal begynde om faa Minutter, og ind imellem taler de om deres Hjem i England.

— Udfaldet fra Skansen høres ved Bomber, Granater og Maskingeværer, og Resultatet bliver en fangen tysk Soldat, som Oversergenten bringer til Forhør hos Obersten. Fangen fortæller sit Regiments Navn og bliver visiteret.

Obersten spørger Stanhope, hvordan det gik med Patruljen? og Stanhope svarer: »Ventede Obersten, at de skulde komme tilbage i god Behold allesammen? Osborne og 6 Mand blev derude, og kun Raleigh og 4 Mand kom tilbage.«

III. Akt, II. Scene.

Samme Dag, sent om Aftenen.

Stanhope, Trotter og Hibbert har spist og drikker nu Whisky og Champagne, medens de fortæller »Historier«, mest om kvindelige Bekendtskaber og erotiske Oplevelser.

Raleigh er blevet hos Mandskabet og vil ikke være med til Soldet, som slutter med, at Stanhope bliver rasende paa Hibbert paa Grund af dennes Simpelted.

Raleigh kommer og nægter at spise eller drikke med Officerne, hvilket gør den halvberusede Stanhope rasende. Raleigh bebrejder Stanhope, at han svirer, »medens Osborne ligger derude«, hvortil Stanhope svarer, at han drikker for at glemme.

III. Akt, III. Scene.

Næste Dag ved Daggry.

Stanhope bliver vækket af Oppasseren og drikker The med Trotter, hvorefter Stanhope skriver Rapport til Obersten og træffer de sidste Forberedelser til det ventede tyske Hovedangreb i Dag.

Trotter og Raleigh gaar ud til Linien, hvorimod Hibbert kun nødtvungent forlader Skyttegraven.

Man hører Kanontorden og Granater, og Stanhope venter nervøst paa Melding om Kampen; flere Soldater meldes saarede eller dræbte, og tilsidst bæres Raleigh dødelig saaret ind. Raleigh dør i Stanhope's Arme uden rigtig at have forstaaet, at han er saaret.

Stanhope forlader Skyttegraven, der kort efter bliver skudt sammen af Granater.

Uddrag af Skuespillet

„Journey's end“

(Vejs Ende.)

af R. C. Sheriff.

Skuespillet foregaar 18.—21. Marts 1918 i et Opholdsrum i de engelske Skyttegrave foran St. Quentin, 50 Meter fra Kamp-linien.

PERSONERNE:

Captain Hardy.....	Jan Reid.
Lieutenant Osborne.....	Charles Carrew.
Private Mason.....	Heron Ward.
2nd Lieutenant Raleigh.....	Philip Howard.
Captain Stanhope.....	Edward Stirling.
2nd Lieutenant Trotter.....	Frank Reynolds.
2nd Lieutenant Hibbert.....	Sam Wilkinson.
The Sergeant Major.....	Michael Lang.
The Colonel.....	Bernard Nichols.
A German soldier.....	Heinz Schade.
Corporal Broughton.....	Kenneth Douglas.

II Akt er i 2 Afd. og III Akt i 3 Afd.

I. Akt

(foregaar Mandag Aften den 18. Marts 1918).

Hardy og Osborne passiarer gemytligt om Whisky, Baciller, Rotter, Strømper og — Granater og Miner! Et stort tysk Angreb har været ventet i de sidste Dage, men udebliver stadig.

Hardy — som skal aflevere sit Mandskab til Osborne — forklarer efter et Kort Skyttegravens Omgivelser, Befæstning, Mandskab etc. De taler om deres Chef, Stanhope, — en dygtig, ung Officer, men meget drikkfældig; han har været med i Krigen i 3 Aar. Hardy fortæller om sin Yndlingssport i Skyttegraven: Øren-tviste-Væddeløb, og gaar ud i Natten.

Oppasser Mason dækker Bord. Herunder kommer den unge Raleigh, der lige er ankommet fra Uddannelsesskole i England. Raleigh har kendt Stanhope før Krigen og berømmer ham som Fodboldspiller; Stanhope var halvvejs forlovet med hans Søster. Osborne forbereder Raleigh paa, at han vil finde Stanhope meget forandret, og forklarer ham om Livet i Skyttegravene.

Oppasseren gør en Undskyldning, fordi han maa servere Abrikoser — som Stanhope hader — i Stedet for Annanas.

Stanhope kommer ind sammen med Trotter, en ukultiveret

men flink Mand. Stanhope opdager Raleigh, og bliver meget ubehagelig berørt over at se en bekendt hjemmefra.

De begynder Middagen og skælder ud paa Oppasseren for hver af Retterne.

Stanhope sender Raleigh ud paa Vagt sammen med Trotter fra Kl. 8 til 11 til Afløsning af Hibbert, som attter skal have Vagt fra Kl. 2 til 4, hvor Stanhope selv vil afløse.

Stanhope fortæller Osborne, at Hibbert simulerer syg for at blive hjemsendt; derefter taler de om Raleigh, og Stanhope viser et Fotografi af Raleigh's Søster, der stadig betragter Stanhope som en Helt, medens han siger om sig selv: »Hvis jeg gik op ad Trappen til Skyttegravene uden at være bedøvet af Whisky, vilde jeg dø af Skræk!« Nu er Stanhope bange for, at Raleigh skal skrive om ham til Søsteren, og han truer med at ville censurere Brevene.

II. Akt, I. Scene

(foregaar Tirsdag Morgen).

Trotter, Osborne og Raleigh er ved at spise Grød, Bacon og Kaffe. Trotter fortæller, hvorledes han i Nat har fundet Stanhope med en tomt Whiskyflaske ved Siden af Sengen. Trotter fantaserer om sit Hjem og sin Have i England.

Trotter gaar paa Vagt. Osborne og Raleigh snakker sammen om Livet i Skyttegravene og senere om Skoletiden; det viser sig til Raleigh's Forbavelse, at Osborne har været med paa England's Landshold i Fodbold. Raleigh spørger, om Tyskerne i Grunden ikke er ganske ordentlige Mennesker — udenfor Aviserne, og som Svar herpaa fortæller Osborne om en tysk Officer, der standsede et Bombardement, for at Englænderne kunde hente en engelsk Soldat, som havde ligget et Døgn, saaret og jamrende i Ildlinien.

Stanhope kommer og giver Raleigh Besked om at overtage Geværfestersyn Kl. 9; om Aftenen skal de sætte Pigtraad hele Vejen langs Fronten. Tyskernes store Angreb ventes Torsdag, har Obersten sagt, — altsaa om 45 Timer.

Stanhope fortæller om sine Hallucinationer og hvorledes Kri-gen er »gaaet ham paa Nerverne«. Han havde om Morgen set ud over de tyske Løbegrave og i Stilheden følt sig fuldkommen ene, skønt han vidste, at der lurede Tusinder af Geværer og Millioner af Patroner og Legioner af Tyskere.

Stanhope forlanger Whisky, skønt det er tidligt paa Morgen. Osborne fortæller om sin sidste Orlov, hvor han og hans Kone »lod som om Krigen ikke eksisterede«, medens deres Børn legede Krig med Tinsoldater.

Da Raleigh kommer med et Brev, han har skrevet til sin Familie, forlanger Stanhope at censurere det og river Brevet til sig trods Raleigh's og Osborne's Protester.

Da Raleigh er gaaet, vil Stanhope alligevel ikke læse Brevet, men lader Osborne læse det i Stedet. Det viser sig, at Raleigh ikke

har skrevet om Stanhope's Drikfældighed — hvad denne frygtede — men tværtimod fremstillet ham som en Helt.

II. Akt, II. Scene.

Samme Dags Eftermiddag.

Stanhope ligger paa sin Seng og læser et Blad, da Oversergenten kommer til Stede.

Stanhope forklarer, at et Hovedangreb ventes Torsdag og instruerer Oversergenten om de nødvendige Forberedelser hertil: Kompagniet skal under alle Omstændigheder holde Stillingen, — Tilbagetog er udelukket!

Obersten kommer og giver yderligere Befalinger angaaende det ventede Angreb. Der skal den næste Morgen foretages et Udfald for at de kan faa fat i et Par Tyskere, der kan give dem Klarhed over, hvem der har besat Skyttegravene lige overfor. 2 Officerer og 10 Mand skal ud over »Ingenmandsland« efter at det engelske Pigtraad er klippet over og Mørserne har skudt Hul i det tyske Pigtraad. Obersten foreslaar, at de to Officerer bliver Osborne og — ikke Hibbert men — Raleigh! Obersten forlader Skyttegravene og Hibbert kommer for at beklage sig over sin Neuralgi, som han mener, berettiger ham til at forlade Fronten. Stanhope forbyder ham at rejse og haaner ham, fordi han vil melde sig syg lige før — og paa Grund af — det ventede Angreb. Stanhope truer med at skyde Hibbert — og giver ham 15 Sekunder til at betænke sig. Hibbert siger: »Skyd bare«, men bryder pludselig sammen og fortæller om sin Angst for Krigen: »Jeg gaar ikke ud i Linien mere; Folkene véd, jeg er angst; hellere dø!«

Stanhope beroliger ham ved at fortælle, at han selv er nøjagtig ligesaa angst, men at han alligevel holder ud; der kan jo kun ske et af to: »enten bliver man saaret og sendt hjem som en Helt! eller man falder, — og saa faar man det ikke ensomt hos alle dem, der gik forud.« Det lykkes Stanhope at indgive Hibbert et vist Mod.

Osborne — og senere Trotter — kommer, og Stanhope fortæller om det forestaaende Udfald, som Osborne og Raleigh skal foretage sammen med 10 Mand; Osborne beder Trotter ikke fortælle Raleigh, »at det er Mord« at blive sendt ud!

Osborne sætter sig til de andres Forbavelse til at læse en Børnebog. Stanhope gaar med Hibbert ud for at efterse Arbejdet med Pigtraadsanlæg; Osborne skriver Brev til sin Kone. Raleigh har hørt, at han skal lede Udfaldet sammen med Osborne og finder det »spændende og storartet«.

III. Akt, I. Scene.

Onsdag Aften ved Solnedgang.

Obersten gentager Generalens Befaling om, at et Udfald skal foregaa i Aften, skønt baade han og Stanhope er klare over, at det er haabløst og meget farligt; Stanhope skælder ud over, at